

Ifjúsági irodalom

PALOTÁS ÁGNES

„Jó éjszakát, gyerekek!”

50 éves a rádiós esti mese

„A mese az az ábécékönyv, amelyből a gyermek megtanul a saját lelkében olvasni.”
(BRUNO BETTELHEIM)

A népmesék – tudjuk – évszázadok során szájról szájra terjedtek, változtak, csiszolódtak. Hosszú téli estéken, a fonóban, vagy kukoricamorzsolás, tollfosztás közben a mesemondók segítettek az embereknek a munkavégzés egyhangúságának legyőzésében, szórakoztatva, megnyugtatta, önismeretüket fejlesztve, problémás élethelyzeteikre – a mese szimbólumainak segítségével – megoldást kínálva. A gyermeknevelés egyik fontos eszköze is a mesemondás volt.

A mese szerzője egyben előadóművész is, aki – jó esetben – az előbeszéd mestere, kiemelkedő elbeszélő tehetséggel, mély átélő erővel jeleníti meg történeteit.

Napjainkban a szájhagyomány szerepe mindinkább háttérbe szorul, a könyvek vették át a feladatát, az új vizuális tömegkultúra pedig már-már a könyvek létét is veszélyezteti. Éppen ezért lehet fontos, hogy létezik egy eszköz, melynek segítségével még *hallgatni* lehet a mesét, – s tudvalevőleg ez a mesével való találkozás legautentikusabb módja, – mindenféle zavaró, képzeletet megkötő illusztráció nélkül, egyedül az emberi hang varázsának segítségével. Különösen elengedhetetlen lehet ez a gyerekek számára, akikre a mai rohanó, stresszel teli világban mind kevesebb idő jut. Szociológusok, pszichológusok jó ideje figyelmeztetnek arra, hogy a felnövő kisgyermek egyre ritkábban élhetik át azt a semmivel sem pótolható szituációt, amit a mese hallgatása jelent. Pedig épp nekik lenne a legnagyobb szükségük mesékre, melyek szórakoztatnak, nevelnek, az életről, a körülöttük lévő világról mondanak el lényeges dolgokat, érzelmi kapaszkodót nyújtanak és segítik énképük kialakítását. A *hallott* mese pedig lehetőséget teremt számukra, hogy ők maguk készítsenek hozzá képet, saját magukban, ez segít igazán feldolgozni szorongásaikat, vágyaikat, indulataikat, ismereteiket.

A Magyar Rádió – 80 éves fennállása során – mindvégig tudatában volt e feladata jelentőségének. Egy 1926-os rádióújság tanúsága szerint akkoriban két magyar és egy német mesemondó is szórakoztatta a legkisebbeket. Így ír róluk a tudósító: „Ők kérem a rádió primadonnái. Amiből mindjárt nyilvánvaló, hogy mégis csak keleti nép a magyar, mert hát sehol sem becsülik meg úgy a mesét, és sehol sem mesélnek annyira dús fantáziával, mint keleten. Egy kis pesszimizmussal azt is mondhatnám, hogy a mesélő uraknak nem is ezért van ekkora sikere, hanem azért, mert ebben a fásult, szomorú országban már csak a gyermekek lelkesednek azokért, akik mulattatják őket.” A mese-

délutánok nagy népszerűsége tettek szert, az ország minden területéről érkeznek rajongó levelek a kis hallgatóktól.

Az egyik mesemondó *Oszkár bácsi (Szalai Oszkár)*, – a rádióelőadásokon kívül sokféle föllép gyerekközönség előtt. Elsősorban magyar népmeséket mond, szerinte azokat szeretik a legjobban a kisgyerekek, de a nagyobbak kedvéért néha görög, arab és japán meséket is felvesz a műsorára. Véleménye szerint a mesemondás trükkje a közvetlenség, a rögtönzés és a szuggesztív erő.

A másik igen kedvelt mesélő *Bergengóc bácsi (Zsombók Zoltán)* mindössze huszonhárom éves ekkor, bár hallgatói általában hetvennek gondolják, s ennek megfelelően hatalmas tekintélye van. Rengeteg ajándékot kap a gyerekektől, sokféle hívják nyaralni és előkelő estélyekre is. Többnyire saját meséit mondja, önálló alkotása a két farkaskutya, Morgó Muki és Topogó koma.

A harmadik mesemondó német, *Dr. Hans Göttling*, aki a német meseirodalom válogatott szemelvényeit mutatja be, de gyakran teletűzdeli előadását magyar vonatkozású rögtönzésekkel is.

Az évek során cserélődik, bővül a rádiós mesemondók köre, az 1928-as rádióújság karácsonyi száma fényképpel együtt mutatja be őket, akik – mint írják, – „a rádióapparátus láthatatlan tündérei, manói, nagyapói, akik ezer tréfával, ötlettel, mesével kacagtatják meg a gyermekvilágot.” *Onkel Hans (Hans Göttling)* mellett új neveket is találunk: *Harsányi Gizi, Szemedy Pál, Pista bácsi (Dr. Kerestélyi István), Özv. Sebők Zsigmondné, Özv. Pósa Lajosné, Kálmán bácsi (Pesthy Kálmán), Mariska néni (Manchen Mariska), Mária néni (Thury Mária)*.

A harmincas években kerül a Rádióhoz *Ortutay Gyula*, aki célul tűzi ki, hogy ne csak a népdalokat, népballadákat őrizze meg a pusztulástól, de a meséket is megmentse. „A mesekutató is jobban megérti a mesemondás, mesehagyományozás lényegét, ha hanglemezekről hallhatja az élő mesét, paraszti előadótól, mintha csak kötetekben olvashatná a lejegyzett anyagot.” Nagy újdonságnak számít a 40-es évek elején, amikor Pátia-lemezre rögzít néhányat *Fedics Mihály* és *Lacza Mihály* meséi közül.

Az évtizedek során különböző gyermekműsorok részeként, de önállóan is szól mese a rádióból, a legkülönbözőbb időpontokban, általában délutánonként, de egy időben kora reggel, ébredéskor is. 1955-ben születik meg az ötlet, hogy elalvás előtt minden nap sugározzon a rádió a gyermekeknek „esti mesét”. Az akkori rádióújság így harangozza be az új műsorsorozatot:

„Este 8 óra. Derűs, meleg otthonainkban folyik a csata: feküdjetek le, gyerekek! Idő múlik, apa, anya komorodik, a csemete azonban – különböző kifogásokkal – még mindig fenn van. Először félig vetkőzött, aztán pizsamában cselleng, s ha végre ágyba bújik, megismétli a több ezer éves esti gyerekkérést: Anyuka, mesélj!

Meséljek. Igen, de mit? A Hófehérkét már kívülről tudja, még ki is javít, ha rosszul mondom, a Hamupipőke – annak most nem emlékszem a végére –, különben is olyan fáradt vagyok, de hiába, mert a gyerek várja az esti mesét. De jó volna, ha valaki mesélne helyettem!

A sóhaj a rádióhoz ért. December 2-től minden este 19.54-től 19.59-ig mesét mondunk. Egyszer mesét, másszor verset, vagy esti dalt, esti muzsikát. S hogy időben ágybabújják minden gyerek, a mesét már ágyban kell hallgatnia. Kedves Anyák, Apák, Nagymamák, Nagypapák, ezentúl minden gyereknek este 7 óra 50 perckor ágyban a helye, s a mese után már csak egy dolga van: elaludni. A szülőknek, nagyszülőknek pe-

dig az esti nyugalom fejében: megírni a Rádióknak, tetszenek-e a mesék, ők mit szoktak este mesélni, mit hallgatnának szívesen a gyerekek?

A felnőtteknek nyugalmas estét, a gyerekeknek jó éjszakát kívánunk!”

S egy érdekes aktualitás: a legkorábbról fennmaradt „Jóéjszakát, gyerekek!”-műsorboríték tanúsága szerint 1955. december 2-án a bemondó József Attila Altatóját mondta esti meseként a kicsiknek. (Abban az évben is kerek évfordulóját ünnepelték a költő születésének, akárcsak az idén.)

Azóta – immáron fél évszázada – más-más címmel (Jó estét, gyerekek, Hol volt, hol nem volt...), koronként változó szignállal, de minden este megszólal a rádióban az esti mese. Talán a műsor kitalálói sem gondolták annak idején, hogy 50 év után is ennyire hallgatott lesz ez a sorozat. Pedig manapság – a televízió, videó, Internet korában – igazán van konkurencia, ami elvonja a gyerekek figyelmét. Szerencsére mégis létezik egy hűséges hallgatótábor, mely napról napra az este nyolc óra előtti perceket a rádió sugározta mesehősök társaságában tölti. És nem is csupán a gyerekek.

Tulajdonképpen kiknek is szól az esti mese? Elméletileg a legadekvátabb hallgatói célcsoport: az óvodások és a kisiskolások. De nem lehet ennyire leszűkíteni, hisz tudjuk, a gyerek előbb hall mesét, mint ahogy beszélni megtanul, tehát nem jelölhetjük ki a kezdőpontot, amikortól *már* való a mese a gyerekeknek. Ugyanúgy, fölfelé sem húzhatjuk meg a határt, léteznek mesék, amelyek elsősorban a serdülőkhöz szólnak, az ő problémáik jelennek meg benne, természetesen áttételesen. A mese életkorhoz kötöttsége amúgy sem lényeges szempont, hisz például a nyolcéveseknek szóló meséből a három-négy éves más réteget ért meg, másként értelmez szimbólumokat, de éppúgy élvezheti és tanulhat belőle. Hallgatói visszajelzésekből tudhatjuk, hogy sok közepkorú vagy idős ember kedvelt műsora is az esti mese. Bruno Bettelheim írja alapművében (*A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek*) a népmeséről: „A sok évszázados – ha nem évezredes – szájhagyomány a meséket addig finomította, míg egyaránt alkalmassá váltak nyilvánvaló és rejtett jelentések közlésére – egyszerre tudtak szólni az emberi személyiség különféle belső rétegeihez, és éppúgy beférköztek a pallérozatlan gyermeki észjárásba, mint a felnőtt árnyalt gondolkodásába. (...) Minthogy egyetemes emberi problémákat vetnek fel, mégpedig főként olyanokat, melyek a gyermeket foglalkoztatják, a mesék a gyermek bimbózó énjéhez szólnak, bátorítják a fejlődésében, és ugyanakkor enyhítenek a tudatelőttes és tudattalan feszültségeken.”

Nagy tehát a felelőssége a szerkesztőnek, aki arról dönt, milyen mese után térjen aludni a rádióhallgató kisgyerek. Az évtizedek során mindvégig elsődleges szempont volt az irodalmilag értékes anyag, éppúgy, mint a színvonalas előadás.

A Magyar Rádió archívumában több mint hétezer különböző hosszúságú mesefelvétel található, melyeknek csak egy része adható a „Jó éjszakát, gyerekek!”-sorozatban, hiszen ott mindössze 8–10 perc jut egy-egy mesére. Megoszlását tekintve közel a fele magyar, a másik fele különböző népek meséi, s körülbelül ugyanilyen az arány a népmesék és az ismert szerzők által jegyzett mesék között is. Valamennyi mesetípus képviselteti magát, a tündérmesétől a csalimesén át az állatmeséig.

Hosszú időn keresztül, amint megjelent a Móra Kiadónál egy új mesekönyv, szinte a teljes tartalmát szalagra rögzítette a Magyar Rádió. Ennek köszönhető, hogy például nem nagyon van olyan népcsoport a világon, melynek meséit ne találánánk meg archívumunkban. Természetesen a magyar népmesekincs sem hiányozhat, többek között *Arany László, Benedek Elek, Kolozsvári Grandpierre Emil és Illyés Gyula* feldolgozásában. A világirodalom klasszikusai (*Shakespeare-Lamb, Oscar Wilde, Alekszej*

Tolsztoj, Csarusin, Krilov, Gianni Rodari, Selma Lagerlöf mellett rengeteg *Móra Ferenc-, Mikszáth Kálmán-, Móricz Zsigmond- és Gárdonyi Géza-mesét* is hallgathatunk. Az elmúlt évtizedek során sok kortárs alkotót sikerült megnyerni az ügynek, – egyesek szinte „házszerzőinkké is váltak, – olyan közelmúltbeli vagy ma is alkotó íróktól találhatunk meséket – a teljesség igénye nélkül – mint *Fekete István, Mészöly Miklós, Janikovszky Éva, Kányádi Sándor, Enyedy György, Lipták Gábor, Bakó Ágnes, Bálint Ágnes, Ács Kátó, Mánya Anna, Gábor Éva, Tordon Ákos, Tarbay Ede, Hárs László, Vidor Miklós, Simai Mihály, Fésűs Éva, Mosonyi Alíz, Lázár Ervin, Csukás István, Méhes György, Békés Pál*.

Sajnos napjainkban mintha alábbhagyott volna íróinkban a mesélő-kedv, legalábbis hagyományos, esti mese-szerű írásokkal ritkábban jelentkeznek. Annál örvedesebb, hogy kiváló szerzőktől született néhány hosszabb meseregény, elég ha *Darvasi László Trapitijére* vagy *Sziji Ferenc Szuromberek királyfióra* gondolunk. *Varró Dániel Maszat-hegyéről* nem is beszélve, – nagy személyes szívfájdalmam, hogy a jogok megszerzéséért folytatott harcban a Rádió alulmaradt. Bele kell törődnünk, a szabad verseny korát éljük, s a közszolgálati intézmény már nem egyeduralkodó a piacon, mint hajdanában...

Sok gyerek kedveli a verses meséket, archívumunkban is számtalan található ezekből, *Arany János Rózsa és Ibolyájától* kezdve olyan szerzőkig, mint *Áprily Lajos, Kormos István, Zelk Zoltán, Jékely Zoltán, Pinczési Judit*.

Miután egyre kevesebb az új, rövid mese, egyre több hosszabb sorozatot veszünk fel. Ilyenkor törekszünk arra, hogy valamiképpen megnyugtató, lezáró résznél hagyjuk abba az aznapi folytatást, hisz az a cél, hogy nyugodtan hajthassa álomra fejét a gyerek. Ugyanakkor az érdeklődés fenntartása is fontos, hogy másnap is kedve legyen bekapcsolni a rádiót, és meghallgatni a következő részt. (Ami itt probléma lehet: néha műsorváltás következtében elmarad egy-egy esti mese, s ha ilyenkor épp valamilyen folytatásos mese megy, szegény gyerekek bizony nélkülözni kénytelenek a történet egy darabját.)

Természetesen nem hiányozhatnak olyan híres, klasszikus mesék rádiós változatai sem, mint a *Micimackó (A. A. Milne)*, *A kis herceg (Antoine de Saint-Exupéry)*, az *Alice Csodaországban (Lewis Carroll)*, vagy *A csudálatos Mary (P. L. Travers)*.

Az utóbbi időben két ilyen nagyobb vállalkozásunk volt, *Lázár Ervin Bab Berci kalandjai* című tüneményes meseregényét Udvaros Dorottya szólaltatta meg, *Andrew Lang Maflázia* című humoros, kalandos történetét pedig *Scherer Péter* mondta el.

Ha már szóba kerültek a színészek, érdemes is itt megállni egy kicsit. Ez a rádió talán legnagyobb előnye, hogy segítségével a gyerekek igazán értő, avatott előadásban hallgathatják meg a meséket. Természetesen ez sem pótolhatja a szülőt, aki esténként letelepszik a gyerek ágya szélére, és mesél neki (lehetőleg fejből) vagy beszélget vele. Ha ezt a közvetlen, személyes hatást nem is tudja nyújtani a rádió, de a művészi élmény talán kárpótol valamelyest. Tudunk olyan esetről is, ahol a gyerek a szülővel-nagyszülővel együtt hallgatja az esti mesét, s utána beszélgethetnek is róla, ha igényli a csemete.

Jellegénél fogva az egyik elsődleges szempont a mese-fölvételek során, hogy az esti intim hangulat megteremtődjön. A rendezők igyekeznek olyan kellemes hangú, szépen beszélő, varázsos színészgyéniségeket választani, akik képesek illúziókeltően helyettesíteni esténként a mesemondó családtagot. Régi, klasszikus mesefölvételeken – többek között – olyan csodálatos művészek mondanak mesét a kicsiknek, mint

Domján Edit, Ruttkai Éva, Kiss Manyi, Básti Lajos, Márkus László, Kálmán György, Gábor Miklós.

Kuriózumszámba menő felvételek is találhatóak az archívumban, melyeket valószínűleg nem az esti mese időpontjában fogunk leadni, de a felnőttek számára – más műsorban – kultúrtörténeti érdekességnek számítanak. Ilyen például *Puskin* verses meseje, a Mese *Szaltán cárról*, *Bajor Gizi* előadásában, vagy *A kis herceg* és néhány *La Fontaine*-mese *Gérard Philipe* tolmácsolásában, természetesen franciául.

Rádiós mesékről szólva nem maradhat ki – bár nem esti mese-sorozat, hanem reggelenként volt hallható, – *Leszkai András* teremtménye: *Moha bácsi, a törpe*. 1957 és 1963 között több mint százszor jelentkezett *Kömíves Sándor* jellegzetes hangján, s a bájos (bár eléggé didaktikus) mesesorozat a mai negyven-ötvenes generáció meghatározó gyermeki rádiós élménye lett. S a híres rádiós mesealakok sorából nem hagyható ki a *Török Sándor* alkotta *Csilicsala bácsi*, vagy *Fésűs Éva Csacsi Tónija* és *Tüskebökije* sem.

Személyes tapasztalatom, hogy ma is nagyon sok színész szeret (és tud is) mesét mondani, különös örömmel készülnek az ilyen felvételekre, kár, hogy – természetesen anyagi okok miatt, – ezekre egyre kevesebb a lehetőség.

Nem csak színészek tolmácsolhatják a meséket, különleges íze, hangulata van a népi mesemondók felvételeinek. Sajnos ma már egyre ritkábban találkozhatunk velük, de néhány felvétellel azért napjainkban is sikerült bővíteni a készletet. Ilyen például *Berecz András*, aki Moldvából, Háromszékből, Udvarhelyről, Csíkból és Bukovinából származó gyűjtések alapján, ott élő magyarok helyi nyelvjárásában adja elő történeteit. Néhány meseje a rádióban is elhangzott már, igaz, nem az esti mese-sorozatban, mert ezek jóval hosszabb terjedelműek, s gyakran meglehetősen pajzánok, inkább a felnőtt korosztályhoz szólnak. De éppen a múlt év során vettünk fel *Kóka Rozália* előadásában bukovinai székely és moldvai csángó népmeséket, saját gyűjtéséből, – ezek már tökéletesen illeszkedtek a „Jó éjszakát, gyerekek!” keretei közé.

Igazi ünnep számunkra, amikor létrejön egy-egy új bemutató; de ezek mellett a meglévő készletből kell gazdálkodnia az esti mesék gondozójának, és persze az sem kicsi. A szerkesztési szempontok változatosak, egy-egy hét meséinek összeállításánál szerzők, előadók, mesetípusok, témák szerint is válogatunk. Igazodunk az évszakok változásához, az iskolaévhez és a szünetidőhöz; az ünnepnapokon általában tematikus, az adott ünnephez kapcsolódó mesét adunk, ilyen kiemelt, – a gyerekeket is érintő – napok az anyák napja, a húsvét, a karácsony, a Mikulás, stb. Nagy írók vagy színészek évfordulóiról is megemlékezünk, idén áprilisban ünnepeltük például *Hans Christian Andersen* születésének 200. évfordulóját, ez alkalomból két héten keresztül sugároztuk a meséit, többek között *A kis hableányt*, *Tordy Géza* megrendítően szép előadásában.

Épp *Andersen* és a *Grimm* testvérek meséi kapcsán vetődik fel a hitelesség kérdése. Újabb, szövegű fordításaik ébresztenek rá bennünket arra, hogy jó ideig alaposan meghúzott, megszelídített változataikat ismerhettünk csupán. Sokak véleménye, hogy az eredeti mesék tulajdonképpen nem is valók kisgyermek számára, pedig tudjuk, pontosan a *Grimm* testvérek voltak azok, akik az addig elsősorban felnőttekhez szóló népmeséket a polgári gyerekszobák világához igazították. *Márton László*, e mesék legújabb fordítója szerint a népmese a maga természetességében mutatja meg a jó és a gonosz harcát, márpedig ha úgy van, akkor a háttorzongató részleteket sem szabad és

érdemes enyhíteni, mert „a gyermeki lélek számára termékeny lehet minden, ami természetes”.

Mi is kapunk néha olyan hallgatói telefonokat vagy leveleket, melyekben felpanaszolják, hogy gyermekük megijedt egy-egy mesefordulattól. Legutóbb például a „*Maflázia*” két sárkányának harcát kifogásolta egy apuka. Bruno Bettelheim írja – fentebb már idézett művében: „A hagyományos népi tündérmesék száműzői úgy döntöttek, hogy ha egy gyermekekhez szóló történetben szörnyek szerepelnek, azok csakis barátságosak lehetnek; számításán kívül hagyták azonban azt a szörnyet, amelyet a gyermek legjobban ismer, és amely a legtöbbet foglalkoztatja: azt a szörnyeteget, amelyről azt hiszi vagy attól fél, hogy ő maga az, és amely néha üldözi is. Ha ez a szörny megmarad a gyermek tudattalanjában, ha nem esik róla szó, a felnőtt megakadályozza azt, hogy a gyermek az ismert mesék mintájára fantáziákat szöjön köré. Az ilyen fantáziák nélkül a gyermek nem ismerheti meg jobban a saját szörnyeteget sem, és nem kap ötleteket ahhoz sem, hogyan lehet legyőzni. Végeredményben a gyermek tehetetlenül magára marad a legrosszabb szorongásaival – sokkal tehetetlenebbül, mint ha meséket mondtak volna neki, amelyek testet adhattak volna szorongásainak, és megmutatták volna azt is, hogyan lehet felülkerekedni a szörnyeken.” A gyermekben a nap folyamán óhatatlanul felgyülemelő félelmek, agresszív indulatok a mesebeli hős kalandjaihoz kapcsolódnak, és fel is oldódnak a szerencsés befejezés katarzisa során.

Gyógyító erejű is lehet a mese, csodamotívumai energiaforrásként hatnak a betegre – gyerekekre, felnőttekre egyaránt, állítja *Boldizsár Ildikó Mesepoétika* című könyvében. Kinek-kinek megvan a saját, testreszabott meséje, csak rá kell találnia: „A mese egyik terápiás értéke abban rejlik, hogy minden történet az egyensúlyhoz (egészséghez) vezető utat mutatja meg, méghozzá azzal a felhívással, hogy nem megszenvedni kell az egyensúly megbomlását, hanem – akár szenvedés árán – is helyreállítani. (...) A mese nem azt állítja, hogy elég visszazerezni azt, amit elvesztettünk, hanem azt, hogy maradéktalanul le kell számolni azzal, ami veszélyezteti egészségünket.”

Mindenkinek nem tudunk a kedvére tenni, de az évi 365 esti mese között minden gyerek (és felnőtt) megtalálja a maga szíve szerint való, kedvenc meséit. Sok kérést kapunk, ismételjük meg ezt vagy azt a rég hallott, kedves mesét, – ezeknek a kívánságoknak mindig igyekszünk eleget tenni.

Ugyanakkor érkeznek másfajta levelek is: igen sok az önjelölt meseíró. Úgy gondolják, ha otthon, a saját gyerekeik vagy unokáik körében sikert arattak az „esti meséik”-kel, akkor azok valószínűleg a szélesebb közönség figyelmére is méltóak. Természetesen, ez nem zárható ki, de sajnos nagyon ritkán születik valódi tehetség, a legtöbb ilyen íromány megmarad a műkedvelő szintjén. *Lázár Ervin* szavai érvényesek erre is: „A probléma az, hogy mindenki azt hiszi magáról, tud mesét írni. Senki nincs, aki ne ült volna egyszer legalább a gyereke, unokája mellé és ne mesélt volna. A gyerek meg nagyon élvezzi az ilyesmit. S akkor azt gondolja a mesélő, miért ne írnam meg? Nehéz elmagyarázni, hogy miért. Kaptam már olyan könyveket lektorálásra, amik úgy születtek, hogy a nagymama azt mondta, a gyerekek élvezik a meséit, ő leírta, és tessék, itt van. Nekem is vannak gyerekeim, én is meséltem nekik, ám ezeket sosem írtam meg, ugyanis sajátságos, intim világba tartozó szeretet-műfajok voltak, amik nem tartoznak másra. Ezért megőriztük magunknak. A mese viszont mégiscsak irodalom, s az irodalomnak megvannak a szabályai. Olyanok is, amiket meg lehet tanulni, és olyanok is, amiket nem.”

A rádiós esti mese hallgatóinak egy része a határon túli magyarlakta területeken élők közül kerül ki, számukra különösen fontos, hogy magyar szót, értékes irodalmi szövegeket hallgathatnak.

Az ezredforduló éveiben úgy tűnik, a mese újra kezdi visszanyerni korábbi rangját, a mai magyar prózában és a filmkultúrában egyaránt egyre többször feltűnik a csodálatos mesevilág, – reméljük, ez kedvezően fog hatni a kisgyerekeknek való mesék születésére is. És abban is csak reménykedhetünk, hogy a képi kultúra fejlődése nem von el még több hallgatót a rádiókészülékek mellől, sőt, esetleg újabb rétegek is felfedezik az élőszó, a hang varázsát. S talán egyszer, ötven év múlva születik egy írás, mely a „Jó éjszakát, gyerekek!” centenáriumát ünnepli majd...

Köszönet Neszmélyi Magdolnának, a rádiós mesefelvételek CD-re szerkesztőjének, Sávoly Tamásnak, a MR Archívum Irattára vezetőjének, valamint a MR Könyvtára és Sajtóarchívuma munkatársainak a munkámhoz nyújtott segítségükért!

PALOTÁS, ÁGNES: 'Good Night, Children!' 50 years of bedtime stories for children on the Hungarian Radio

The history of bedtime stories on the radio dates back to 50 years, but fairy tales and stories for children have always played an integral part of the programme profile. The article gives an account, starting with the 1920s, of the famous story readers and it also outlines the editorial conception behind the regular bedtime story programme starting in 1955.

ÁGNES PALOTÁS: "Gute Nacht, Kinder!"

Das Programm "Gutenachtgeschichte" des Ungarischen Rundfunks blickt auf eine Geschichte von 50 Jahren zurück, aber das Märchen war im Grunde genommen immer fester Bestandteil der Sendefolge. Die Abhandlung stellt die landesweit bekannten Märchenerzähler seit den 20-er Jahren vor, dann legt das Redaktionskonzept der seit 1955 regelmäßig wiederkehrenden Gutenachtgeschichten

„Ziller abból indul ki, hogy mikor a gyermek iskolába lép, mindenekelőtt a magával hozott képzetanyagot kell a tanítónak megvizsgálni és megvilágítani. Meg kell adni neki a legegyszerűbb alapfogalmakat, mégpedig oly módon, amint azok a gyermek lelkületének ezen kezdő fokon legjobban megfelelnek. Erre a célra legalkalmasabb a népmese, mely mint az emberiség legelső korának, gyermekkorának szellemi terméke, oly alakban tükrözteti a világot, amint azt a gyermek is elképzeleli és látja. Benne nyilatkozik meg az a fantázia, mely sem tért, sem időt nem néz. (Tündérmesék, állatmesék.)”

=Fináczy Ernő: Didaktika. Bp., 1935. p.88.